

[Fakta o PRIBORU \[1\]](#)

1. Co to je PRIBOR?

PRIBOR (Prague Interbank Offered Rate) je průměrná sazba, za kterou jsou banky ochotny si navzájem půjčit peníze na mezibankovním trhu. Taková situace nastává tehdy, když třeba jedna banka přechodně prostředky nepotřebuje a jiná ano. Jedná se o vztah zápůjčky a – stejně jako v jiných úvěrových případech – banky za takovou zápůjčku požadují úrok. Výše tohoto úroku je odvislá od řady faktorů, východiskem je tzv. dvoutýdenní měnově politická sazba České národní banky, doplněná o zohlednění tržních faktorů, jako jsou likviditní prémie, kreditní riziko protistrany, zahraniční vlivy apod.

2. Proč není PRIBOR postaven na skutečných transakcích, ale na hypotetických odhadech úrokové sazby?

PRIBOR není postaven na skutečných transakcích, protože množství takových transakcí na mezibankovním trhu není dostačující, aby se stalo základem pro smysluplný výpočet referenčních úrokových sazeb. Pravidla pro výpočet sazby PRIBORu, ukotvená v Úředním sdělení ČNB proto stanovují, že „kotace“ je úroveň ceny, za kterou jsou podle informací získaných referenční bankou při použití odborné péče referenční banky ochotny prodat jiné referenční bance mezibankovní depozitum (tedy půjčit jí peníze). Tyto informace zahrnují především ceny vlastních depozitních obchodů provedených referenční bankou, a pokud tyto nebyly uskutečněny, jedná se o odborný odhad těchto cen při použití odborné péče a znalosti trhu.

3. Proč jsou sazby, které banky účtují svým klientům vyšší než PRIBOR?

Celková klientská sazba se v případě úvěrů navázaných na PRIBOR odvíjí od výše referenční sazby PRIBOR a přírážky, tzv. úrokové marže, která obsahuje ohodnocení bonity klienta, likviditní situaci banky i cenu kapitálového polštáře, který banka musí vytvořit z regulačních i vlastních obezřetnostních důvodů. V neposlední řadě jsou sazby zatíženy i dalšími regulačními náklady (např. odvody do Fondu pojištění vkladů).

4. Proč je hodnota PRIBORu jiná než hodnoty tzv. řídicích sazeb ČNB (např. repo sazby ČNB) ?

Repo sazba ČNB je měnověpolitickou sazbou centrální banky, která z principu není ani nemůže být sazbou tržní, neboť ji centrální banka používá jako nástroj pro ovlivnění ceny peněz na trhu. Sazby na mezibankovním trhu se od repo sazby odvíjejí, odrážejí však tržní faktory, jako je likviditní prémie, kreditní riziko protistrany, zahraniční vlivy apod.

5. Proč se rozdíl mezi PRIBORem a repo sazbou ČNB v čase mění?

Souvisí to s likviditní situací na trhu, s vnímáním rizika protistrany a také s dodatečnými náklady, které banky nesou např. v souvislosti s novými regulacemi. Aktuální úroveň rozpětí (spread) mezi 3M PRIBOR a 2W repo sazbou na úrovni cca 0,30 p.b. je radikálně nižší než na vrcholu krize (koncem roku 2008 přesahovala 1,3%), ale je také vyšší než v souhrnu předkrizových let (v letech 2002-2006 bylo rozpětí pouze o 0,06%, nicméně i v

těchto letech lze najít období - například v létě roku 2004 - kdy se spread blížil aktuálním hodnotám). Je třeba také uvést, že tento spread od vrcholu krize dlouhodobě postupně klesá. Prostor pro jeho další pokles oproti stávajícím velmi nízkým hodnotám však je již omezen, například proto, že téměř každé depozitum v bance je zatíženo regulačním nákladem ve výši 0,16% z důvodu odvodu do fondu pojištění vkladů a další odvody z bankovních pasiv se připravují již na letošní rok (tzv. Rezoluční fond).

6. Jaký je rozdíl mezi PRIBOREm a tzv. úrokovými swapy, s nimiž se lze rovněž v transakcích mezi bankami setkat?

Úrokový swap (z angličtiny "prohození, výměna") neslouží k půjčování peněz, ale především k řízení úrokové pozice a úrokového rizika. V rámci kontraktu dochází k výměně pouze malých peněžních částek, reprezentujících rozdíly mezi pevnou a pohyblivou úrokovou sazbou, a do transakce v podstatě nevstupuje kreditní riziko protistrany. Většina swapových kontraktů je navíc dále zajištěna zástavou, která kreditní riziko dále snižuje a tím snižuje i regulační a jiné náklady na kapitálovou přiměřenost apod.

Naproti tomu PRIBOR je sazba, která vyjadřuje cenu mezibankovních depozit. Depozita slouží primárně k zajištění potřebných prostředků pro stranu, která si peníze půjčuje, a dochází při nich k přesunu celé nominální částky od poskytující strany ke straně přijímající. Strana, která peníze poskytuje, musí do ceny (tj. úrokové sazby) zahrnout nejen vlastní očekávání o vývoji sazeb, ale i cenu likvidity na určité období a především kreditní kvalitu půjčující protistrany, která se odrazí v regulačních požadavcích například na kapitálové krytí těchto obchodů.

7. Proč ekonomika potřebuje PRIBOR?

PRIBOR poskytuje subjektům finančního trhu, mj. finančním i nefinančním firmám, občanům, státu i centrální bance základní informaci o aktuální hodnotě peněz na trhu. Je tedy významnou informací pro ty, kteří chtějí umístit peníze, stejně jako pro ty, kteří uvažují o půjčce.

8. Podporuje existence PRIBORu tržní prostředí nebo jej naopak poškozují?

PRIBOR přináší informaci o ceně peněz, tím vnáší do trhu prvek transparentnosti a tak posiluje tržní prostředí - ku prospěchu ekonomiky.

9. Které instituce mají k tvorbě PRIBORu co říci?

Z institucionálního pohledu je to v první řadě Asociace finančního trhu ČR (ACI) - tzv. Czech Forex Club. Jde o neziskovou organizaci, která je profesním sdružením zaměstnanců komerčních bank a ostatních účastníků finančních a kapitálových trhů. Asociace nevyvíjí žádnou podnikatelskou aktivitu.

Czech Forex Club ovšem nebyl zřízen za účelem správy PRIBORu a ani není k takové roli vázán jakýmkoliv právním předpisem. Jeho aktivity v souvislosti s PRIBOREm vycházejí z kontextu českého finančního prostředí a z historických souvislostí. Zapojení členských organizací A.C.I. do tvorby referenčních sazeb je ve světě běžné. Czech Forex Club v souladu s Úředním sdělením ČNB ze dne 6.srpna 2013 uděluje a odebírá statut referenční banky a aktivně se podílí na tvorbě pravidel pro referenční banky. Czech Forex Club svou část agendy spojené se stanovením referenční sazby PRIBOR vykonává už 15 let a výhradně bezúplatně.

Dalším subjektem, který je třeba zmínit, je Česká národní banka jakožto vydavatel Úředního sdělení, upravujícího Pravidla pro výpočet benchmarku.

Role ČNB je ve věcech Úředního sdělení konzultační, v rámci svých běžných dohledových aktivit je ČNB obecně oprávněna monitorovat prakticky veškeré aspekty činnosti bank. Česká národní banka věnuje kotování PRIBORu dlouhodobě adekvátní pozornost. Tato oblast je systematicky pokryta kontrolami ČNB na místě, konkrétně v části zaměřené na posuzování systému řízení operačního rizika.

Česká bankovní asociace není s fungováním PRIBORu nijak spojena, nicméně se zapojuje do aktivit, směřujících ke kultivaci metodiky stanovování referenčních sazeb PRIBOR v souladu s opatřeními, přijímanými v Evropě.

10. Co jsou to tzv. referenční banky?

Referenční banka je banka, která dodává data pro výpočet hodnot referenčních sazeb PRIBOR, a již byl udělen statut referenční banky Czech Forex Clubem podle pravidel Úředního sdělení ČNB.

Aktuálně mají status referenční banky následující instituce: Česká spořitelna, a.s., Československá obchodní banka, a.s., Komerční banka, a.s., Expobank CZ, a.s., Raiffeisenbank, a.s., UniCredit Bank Czech Republic, a.s.

11. Může do panelu vstoupit kterákoliv banka?

O vstup do panelu musí banka písemně požádat Czech Forex Club. Součástí žádosti musí být prohlášení, že uchazeč je schopen a ochoten plnit povinnosti zakotvené v Pravidlech pro referenční banky a výpočet (fixing) referenčních úrokových sazeb PRIBOR a přistupuje k nim. O udělení statutu referenční banky rozhoduje Czech Forex Club po konzultaci s ČNB a stávajícími referenčními bankami do 60 dnů po obdržení žádosti. Na udělení statutu referenční banky není nárok.

12. Jak se PRIBOR počítá?

Kotace pro výpočet hodnot sazeb PRIBOR jsou referenčními bankami dodávány kalkulačnímu agentovi (společnosti Thomson Reuters) každý pracovní den mezi 10:30 až 10:45 hod. Kotace je úroveň ceny, za kterou jsou podle informací získaných referenční bankou při použití odborné péče referenční banky ochotny prodat (strana kotace offer) jiné referenční bance mezibankovní depozitum. Tyto informace zahrnují především ceny vlastních depozitních obchodů provedených referenční bankou, a pokud tyto nebyly uskutečněny, jedná se o odborný odhad těchto cen při použití odborné péče a znalosti trhu.

V době mezi 10:45 až 11:00 hod. provádí kalkulační agent kontrolu formální správnosti dodaných kotací a případné nesrovnalosti řeší přímo s dotyčnou referenční bankou. Referenční banky mohou výjimečně své kotace v tomto čase ještě změnit, nejpozději však do 11:00 hod.

Výpočet (fixing) hodnot referenčních sazeb PRIBOR probíhá v 11:00 hod.

Hodnoty referenčních sazeb PRIBOR se počítají jako matematický aritmetický průměr zaokrouhlený na dvě desetinná místa pro následující splatnosti: 1 den (O/N), 1, 2 týdny, 1, 2, 3, 6, 9 měsíců a 1 rok.

V případě, že kalkulační agent obdrží méně než čtyři kotace, sazba pro příslušnou splatnost nebude stanovena. V případě, že kalkulační agent obdrží [RSS](#)

přínejmenším šest, ale méně než jedenáct kotací, bude sazba pro příslušnou splatnost aritmetickým průměrem zbývajících sazeb po vyloučení jedné nejvyšší a jedné nejnižší sazby.

13. Proč je rozdíl (tzv. spread) mezi 3M EURIBORem a 2T refinanční sazbou ECB menší, než rozdíl mezi 3M PRIBORem a 2T repo sazbou ČNB?

Je sice pravda, že 3M EURIBOR je aktuálně jen těsně nad nulou (cca 0,03 %), přičemž 2T refinanční sazba ECB je 0,05 %, tj. obě sazby jsou velmi blízko. Ovšem takové srovnání se situací v ČR vychází z nepochopení trhu a instrumentů centrálních bank v ČR a eurozóně a je tedy nesprávné. Relevantní srovnání je, za jaký úrok si komerční banky mohou uložit u centrální banky volnou likviditu (protože v ČR má většina bank dlouhodobě dostatek depozit ve srovnání s úvěry). V ECB je to minus 0,2% p.a. (depozitní facilitata) zatímco v ČR plus 0,05% - v tomto srovnání je pak rozdíl mezi tržní sazbou 3M EURIBOR/PRIBOR a relevantní sazbou centrální banky prakticky stejný.

14. Není odlišnost PRIBORu od Euriboru důvodem nadsazení úrokových sazeb na úvěry českým podnikům a domácnostem?

Evropská centrální banka zveřejňuje statistiku úrokových sazeb jak pro Evropskou měnovou unii (EMU), tak pro český trh. A z nich vyplývá, že v případě úvěrů podnikům se splatností do jednoho roku byla u nás sazba u existujících úvěrů (outstanding volume) v loňském roce 2,5%, zatímco v EMU 3,5%. Tedy podniky se v ČR financovaly levněji, než v EMU, a to téměř o sto bazických bodů.

Pokud jde o úvěry s delší lhůtou splatnosti (1-5 let) bylo financování pro české firmy stále levnější než v měnové unii. Rozdíl činil -12bps (CZ 3,1% vs. EMU 3,2%) a pouze u úvěrů nad pět let byla cena pro české firmy jen velmi mírně vyšší než v EMU (+17bps, tj. CZ 3,3% vs. EMU 3,1%)

Přitom podle dat ECB je úvěrů v EMU 90% se splatností do jednoho roku, 4% se splatností 1-5 let a 6% se splatností více než pět let. Lze tedy konstatovat, že v souhrnu úvěrového portfolia vychází srovnání výrazně ve prospěch úrokových sazeb v CZK.

15. Jak je tvorba PRIBORu kontrolována?

První stupeň kontroly probíhá v každé referenční bance na základě toho, jak jsou nastaveny kontrolní mechanismy proti možnému zneužití. Je nutno si uvědomit, že situace od skandálů okolo LIBORu a EURIBORu se výrazně změnila a banky nejen v zahraničí ale i u nás samy z důvodu ochrany své reputace investovaly velké úsilí do vytvoření náležitých transparentních procesů tvorby a kontroly kotací pro výpočet benchmarku. Banky také procházejí auditem renomovaných auditorských společností i auditem svých mateřských společností, zaměřeným na poskytování těchto sazeb.

Rovněž Česká národní banka jako instituce odpovědná za dohled nad finančním trhem věnuje kotování PRIBORu dlouhodobě adekvátní pozornost. Tato oblast je systematicky pokryta kontrolami CNB na místě, konkrétně v části zaměřené na posuzování systému řízení operačního rizika.

16. Proč není PRIBOR stanovován administrativně některým orgánem veřejné moci?

Pokud by PRIBOR stanovoval veřejný orgán, ztratil by PRIBOR svůj tržní obsah a tím i význam jakožto nástroj reflektující aktuální situaci na finančním trhu i výhled do budoucna.

17. Jakými předpisy se PRIBOR řídí? Připravují se nějaké změny?

PRIBOR se řídí Pravidly pro referenční banky a výpočet (fixing) referenčních úrokových sazeb PRIBOR vydanými jako Úřední sdělení ČNB. Evropská komise pak připravila a postoupila do Evropského parlamentu návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o indexech používaných jako referenční hodnoty u finančních nástrojů a finančních kontraktů nebo k měření výkonnosti investičních fondů. Toto nařízení bude mít přímou účinnost i na českém trhu. V tu chvíli ale nelze odhadnout, kdy toto nařízení vstoupí v platnost.

18. Jak je PRIBOR chráněn před podobnými skandály, jaké otřásaly v minulých letech EURIBOREm a LIBOREm?

Česká bankovní asociace, Český Forex Club, banky i ČNB pracují neustále na kultivaci metodiky stanovování referenčních sazeb PRIBOR v souladu s opatřeními, která byla přijímána k posílení kredibility globálních indexů, tj. LIBORu a Euriboru. Příkladem je pokrytí agendy PRIBORu vnitřními procesními předpisy a posilování kontrolních mechanismů, ať už automatizovaných či osobních. Dalším směrem je náležitá dokumentace činností, spojených s kotacemi pro PRIBOR a rovněž zapracování požadavků na aktivity, spojené s kotacemi, do etických kodexů zaměstnanců bank.

Těmito aktivitami banky nejen reflektují trendy „best practice“ k posílení benchmarků, ale také anticipují požadavky připravovaného nařízení EU k regulaci benchmarků, které bylo v uplynulých týdnech postoupeno z Evropské komise a s podporou členských států k projednání a schválení na půdě Evropského parlamentu.

19. Nebylo by možné PRIBOR nahradit jinou sazbou?

Na českém trhu žádný jiný relevantní benchmark neexistuje, proto neexistují možnosti přechodu na jiný benchmark.

20. Používá PRIBOR také stát? A k čemu?

Sazba PRIBOR je jednou z možností, kterou stát využívá při stanovení ceny svých dluhopisů.

21. Co by se stalo, kdyby PRIBOR zanikl?

Nezměnilo by se nic na tom, že se strany kontraktu musí na smluvní sazbě dohodnout. Východiskem by však nemohla být sazba benchmarková (tedy PRIBOR), a systém by tak v důsledku toho byl méně přehledný (zejména pak pro korporátní klientelu) a čelil by řadě praktických komplikací, zejména v případě, kdy jsou sazby nastaveny pohyblivě. Finanční trh by samozřejmě mohl nadále fungovat, ale za cenu menší přehlednosti i vyšších nákladů spojených s finančními transakcemi.

22. Kde mohu zjistit aktuální i historické sazby PRIBOR?

Aktuální i historické sazby zveřejňuje Česká národní banka na adrese http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/penezni_trh/pribor/denni.jsp [2]

[Mapa serveru](#)

© ČBA 2019, created by [CZI](#), s.r.o., Design www.grafite.cz, Všechna práva vyhrazena.

URL zdroje: <https://www.czech-ba.cz/cs/bankovni-sektor/zakladni-informace/fakta-o-priboru>

Odkazy

[1] <https://www.czech-ba.cz/cs/bankovni-sektor/zakladni-informace/fakta-o-priboru>

[2] http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/penezni_trh/pribor/denni.jsp